Ministeri Blomqvist valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaoston kuultavana 11.11.2020

Pohjoismaiden ministerineuvoston alaiset laitokset ja yhteistyöelimet

Pohjoismaiden ministerineuvosto on vuonna 1971 perustettu Pohjoismaiden ja pohjoismaisten itsehallintoalueiden hallitusten yhteistyöelin. Kokonaisvastuu ministerineuvoston toiminnasta on viiden Pohjoismaan pääministereillä. Pääministeri on delegoinut tehtävän erikseen nimitettävälle pohjoismaiselle yhteistyöministerille, joka vastaa pohjoismaisen hallitusyhteistyön koordinoinnista. Myös Ahvenanmaa, Färsaaret ja Grönlanti nimittävät omat pohjoismaiset yhteistyöministerinsä. Käytännön työtä hoitaa Pohjoismainen yhteistyökomitea, jonka jäsenet ovat Pohjoismaiden valtionhallinnon korkeita virkamiehiä. Yhteistyötä tehdään laajasti myös sektoreittain esimerkiksi ympäristö-, työelämä-, koulutus- ja sosiaaliasioissa. Näitä erityisalojen ministerineuvostoja on yhteensä 11 yhteistyöministerien ministerineuvoston lisäksi. Näissä vastuuhenkilönä on kyseisen sektorin ministeri ja valmisteluita hoitavat kansalliset virkamiehet.

Pohjoismaista yhteistyötä tekevät lisäksi useat eri laitokset ja yhteistyöelimet, jotka saavat rahoituksensa yhteispohjoismaisesta budjetista. Laitokset ovat pääsihteerin ohjauksessa, jäsenmaiden muodostaessa neuvoa-antavia hallintoelimiä. Osa saa rahoitusta ainoastaan yhteispohjoismaisesta budjetista ja osalla on myös muuta rahoitusta. Yhteistyöelimet ovat muodollisesti itsenäisiä, mutta saavat tietyin ehdoin tukea toimintaansa. Laitosten ja yhteistyöelinten tarkoituksena on tarjota työkaluja pohjoismaisen yhteistyön syventämiseen ja pohjoismaisen lisäarvon luomiseen. Ne esimerkiksi tarjoavat rahoitusta pohjoismaisille hankkeille, tekevät tutkimustyötä ja tiedottavat pohjoismaisesta yhteistyöstä.

Helsingissä toimii kolme Pohjoismaista rahoituslaitosta, joilla on omat hallintoelimensä, eivätkä ne kuulu Pohjoismaiden ministerineuvoston piiriin. Pohjoismaiden Investointipankki (NIB) on Islannin, Latvian, Liettuan, Norjan, Ruotsin, Suomen, Tanskan ja Viron yhdessä omistama kansainvälinen rahoituslaitos. NIB-pankilla on luotonantoa sekä jäsenmaissa että niiden ulkopuolella. Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiö NEFCO harjoittaa ympäristörahoitusta Itä-Euroopassa ja nykyään myös Euroopan ulkopuolella. Pohjoismaiden kehitysrahasto NDF:n tehtävänä on edistää Pohjoismaista johtajuutta ympäristörahoituksessa helpottamalla rahoituksen saantia ilmastonmuutosta hillitseviin investointeihin kehittyvissä, matalan tulotason maissa.

Sisällysluettelo

Laitokset

NordForsk 3
Nordic Innovation 3
Pohjoismainen geenivarakeskus NORDGEN 4
Pohjoismainen hyvinvointikeskus NVC 4
Färsaarten Pohjolan-talo NLH 5
Reykjavikin Pohjolan-talo NOREY 5
Pohjoismainen kulttuuripiste NKK 5
Pohjoismainen aluekehityksen keskus Nordregio 6
Pohjoismainen energiantutkimus NEF 6
Grönlannin Pohjola-instituutti NAPA 6
Pohjoismainen työsuojelukoulutusinstituutti NIVA 7
Ahvenanmaan Pohjola-instituutti NIPÅ 7

Laitokset (Budjetin mukaisessa suuruusjärjestyksessä)

NordForsk

NordForsk on vuonna 2005 perustettu organisaatio, joka hankkii ja myöntää rahoitusta pohjoismaiselle tieteelliselle tutkimukselle ja edistää pohjoismaista tutkijankoulutusalan yhteistyötä. Päämääränä on identifioida pohjoismaisia strategisia vahvuusalueita ja luoda pohjoismaista lisäarvoa. NordForskin keskeisiä toimijoita ovat kansalliset tieteelliset toimikunnat, yliopistot sekä muut tutkimusrahoitusta tarjoavat tahot. NordForsk toimii yhteistyössä innovaatiotutkimusta tukevien sisaryhtiöidensä Nordic Innovationin sekä Nordic Energy Researchin kanssa. Nordforskille on 2021 alkaen siirretty määrärahoja, joilla on aiempina vuosina rahoitettu itsenäisiä yhteistyöelimiä. Koska näitä tuetaan myös jatkossa, ainakin ylimenokauden ajan, rahoitus on todellisuudessa laskevan.

Pääkonttori	Oslo
Johtaja	Arne Flåøyen
Rahoitus 2020/21	13,1 mEUR (2020) 15,5 mEUR (2021)
Työntekijä lkm	20
Suomessa ohjaukseen osallistuu	Suomen Akatemia

Lisätietoa: http://www.nordforsk.org

Nordic Innovation

Nordic Innovation perustettiin vuonna 2005 yhdessä NordForskin kanssa. Nordic Innovation on keskeinen pohjoinen toimija kaupan, teollisuuden ja innovaatioiden kumppanuusohjelmien toteutuksessa, pyrkien edistämään Pohjoismaiden nousua kestävän kasvun edelläkävijäksi. Sen tarkoituksena on toimia pohjoismaisten yritysten tukena, jotta nämä voisivat lisätä kilpailukykyään ja innovaatioitaan. Innovaatioita tuetaan myös julkishallinnossa. Pohjoismaista lisäarvoa pyritään luomaan rajaesteitä poistamalla ja laatimalla yhteisiä sääntöjä ja standardeja.

Pääkonttori	Oslo
Johtaja	Svein Berg
Rahoitus 2020/21	8,79 mEUR (2020) 10,1 mEUR (2021)
Työntekijä lkm	22
Suomessa ohjaukseen osallistuu	Business Finland

Lisätietoa: http://www.nordicinnovation.org/

Pohjoismainen geenivarakeskus NordGen (Nordiskt Genresurscenter)

NordGen on pohjoismainen kasvien, kotieläinten ja metsäpuiden siementen säilyttämisen ja kestävän käytön laitos. Perustehtävänä on myötävaikuttaa ruokaan ja maatalouteen liittyvien varojen laajan geneettisen monimuotoisuuden turvaamiseen. Keinoja työn edistämiseen ovat säilyttäminen ja kestävä käyttö, dokumentointi- ja tiedotustyö sekä kansainväliset sopimukset. NordGen perustettiin 1. tammikuuta 2008 Pohjoismaisen geenipankin, Pohjoismaisen kotieläingeenipankin ja Pohjoismaisen metsätalouden siemen- ja taimineuvoston yhdistyessä. Pitkäaikainen analyysi NordGenin suojelutyöstä osoittaa, että laitos ei pysty saavuttamaan tarkoitustaan pitkällä aikavälillä nykyisessä budjettikehyksessä, ja työtä tehdään sen varmistamiseksi, että NordGen voi täyttää tehtävänsä.

Pääkonttori	Alnarp (Ruotsi)
Johtaja	Lise Lykke Steffensen
Rahoitus 2020/21	3,01 mEUR (2020) 3,01 mEUR (2021)
Työntekijä lkm	30
Suomessa ohjaukseen osallistuu	MMM

Lisätietoa: http://www.nordgen.org/fi/

Pohjoismaiden hyvinvointikeskus NVC (Nordens Välfärdcenter, Nordic Centre for Welfare and Social Issues)

Pohjoismaisen hyvinvointikeskuksen tehtävänä on parantaa sosiaalipoliittisen työn laatua Pohjoismaissa koulutuksen, tiedotuksen, tutkimuksen, kehitystyön, verkostoitumisen ja kansainvälisen yhteistyön keinoin. Keskus tuottaa ajankohtaista tietoa, jonka pohjalta ehdotetaan sekä poliittisia, että käytännöllisiä parannuksia. Tuloksia käytetään päätösten pohjana niin kansallisella, alueellisella kuin paikallisella tasolla kaikissa viidessä Pohjoismaassa sekä Ahvenanmaalla, Grönlannissa ja Färsaarilla. Pohjoismainen hyvinvointikeskus keskittyy neljään osa-alueeseen: kansanterveys, vammaiskysymykset, maahanmuuttajien integraatio ja hyvinvointipolitiikka.

Pääkonttori	Tukholma/Helsinki
Johtaja	Eva Franzén
Rahoitus 2020/21	2,52 mEUR (2020) 2,43 mEUR (2021)
Työntekijä lkm	21
Toimii STM:n hallinnonalalla	

Lisätietoa: http://nordicwelfare.org/fi/

Färsaarten Pohjolan talo NLH (Nordens hus i Färöarna, The Nordic House in the Faroe Islands)

Färsaarten Pohjolan-talon tarkoitus on palvella kulttuurielämää ja solmia tiiviitä ja vastavuoroisia suhteita Färsaarten ja muun Pohjolan kulttuurielämän välille. He keskittyvät erityisesti konsertteihin, tanssi- ja teatteriesityksiin ja taidenäyttelyihin. Talo avattiin vuonna 1983.

Pääkonttori	Tórshavn
Johtaja	Gunn Hernes
Rahoitus 2020/21	1,92 mEUR (2020) 1,82 mEUR (2021)
Työntekijä lkm	15

Lisätietoa: http://www.nlh.fo

Reykjavikin Pohjolan talo NOREY (Nordens hus i Reykjavik, The Nordic House in Reykjavik)

Reykjavikin Pohjolan-talon tavoitteena on tukea ja ylläpitää kulttuurisiteitä Islannin ja muiden pohjoismaiden välillä. Se järjestää useita Islannin eturivin kulttuuritapahtumia ja pyrkii valottamaan pohjoismaista kulttuuri ja yhteiskuntaelämää eri ohjelma- ja tiedotustoiminnalla. Itse talo Reykjavikissä on Alvar Aallon suunnittelema ja on Islannin ainoa kansainvälisesti tunnetun arkkitehdin suunnittelema rakennus.

Pääkonttori	Reykjavik
Johtaja	Sabina Westerholm
Rahoitus 2020/21	1,6 mEUR (2020) 1,52 mEUR (2021)
Työntekijä lkm	15

Lisätietoa: http://www.nordenshus.is/

Pohjoismainen kulttuuripiste NKK (Nordisk kulturkontakt, Nordic Culture Point)

Pohjoismainen kulttuuripisteen tarkoituksena on levittää tietoa Pohjoismaista ja lisätä kiinnostusta niitä kohtaan sekä toimia Pohjoismaiden ministerineuvoston ohjelmien ja kulttuuriyhteistyön sihteeristönä. Organisaatio on lisäksi pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön ja sitä koskevan informaation yhdistävä linkki koko Pohjolassa ja kansainvälisesti. Organisaatiolla on kolme toimialuetta ja se hallinnoi kuutta pohjoismaista tukiohjelmaa: Kulttuuri ja taideohjelma, Verkostotuki, Liikkuvuustuki, Residenssikeskusten tuki, Norden 0-30 – tukiohjelma ja Volt. Organisaatio aloitti toimintansa vuonna 2012, jolloin Pohjoismaiden Suomen-instituutti (Nifin) ja aikaisempi Pohjoismainen kulttuuripiste yhdistyivät.

Pääkonttori	Helsinki
Johtaja	Ola Kellgren
Rahoitus 2020/21	1,58 mEUR (2020) 1,50 mEUR (2021)
Työntekijä lkm	15

Lisätietoa: https://www.nordiskkulturkontakt.org/fi/

Nordregio (Nordic Centre for Spatial Development)

Nordregio on Pohjoismaiden johtava aluekehityksen tutkimuskeskus ja keskeinen yhteistyöohjelman toimeenpanija. Nordregio osallistuu osaamisen kehittämiseen aloilla, jotka ovat strategisesti merkityksellisiä kestävän aluekehityksen ja suunnittelun kannalta ja jotka toimivat linkkinä tutkimuksen ja politiikan kehittämisen välillä. Nordregio tavoittelee toiminnallaan tasavertaista, sosiaalista, taloudellista ja ympäristön kannalta kestävää kehitystä. Nordregio on perustettu vuonna 1997, jolloin yhdistettiin kolme eri aluepolitiikkaan erikoistunutta laitosta.

Pääkonttori	Tukholma
Johtaja	Kjell Nilsson
Rahoitus 2020/21	1,38 mEUR (2020) 1,37 mEUR (2021)
Työntekijä lkm	48
Suomessa ohjaukseen osallistuu	TEM

Lisätietoa: http://www.nordregio.org

Pohjoismainen energiantutkimus NEF (Nordisk Energiforskning, Nordic Energy Research)

NEF tuottaa tutkimustuloksia, analyysejä ja skenaarioita energian ja vihreän siirtymän aloilla. Tavoitteena on parantaa Pohjoismaiden vahvuuksia kilpailukykyisten ja kestävien energiaratkaisujen kehittämisessä. Nordic Energy Research, on perustettu vuonna 1999. Nimensä mukaisesti se keskittyy erityisesti tukemaan yhteistyötä energia-alan tutkimuksessa, sen rahoituksessa sekä lainsäädännössä.

Pääkonttori	Oslo
Johtaja	Klaus Skytte
Rahoitus 2020/21	1,22 mEUR (2020) 1,22 mEUR (2021)
Työntekijä lkm	15
Kuuluu TEM:n hallinnonalaan	

Lisätietoa: http://www.nordicenergy.org/

Grönlannin Pohjola-instituutti NAPA (Nordens institut på Grönland)

Grönlannin Pohjola-instituutti toimii linkkinä Grönlannin ja muiden pohjoismaiden kulttuurielämän välillä. Sen tehtävänä on levittää pohjoismaista kulttuuria Grönlantiin ja grönlantilaista kulttuuria muihin pohjoismaihin. Erityishuomion kohteena ovat lasten- ja nuortenkulttuuri. Instituutti myös myöntää rahoitusta kulttuurihankkeisiin Grönlannissa.

Pääkonttori	Nuuk
Johtaja	Anne Mette Gangsøy
Rahoitus 2020/21	898 000 EUR (2020) 806 000 EUR (2021)
Työntekijöiden lkm	5

Lisätietoa: http://www.napa.gl

Pohjoismainen työsuojelukoulutusinstituutti NIVA (Nordiska Institutionen för vidareutbildning inom arbetsmiljöområdet, Nordic Institute for Advanced Training in Occupational Health)

Pohjoismainen työsuojelukoulutusinstituutti kerää tietoa työsuojelusta, -terveydestä ja -turvallisuudesta pohjoismaisilta asiantuntijoilta. NIVA jakaa täten kerättyä tietoa kurssien ja seminaarien avulla työmarkkinoille ja tutkijoille kautta koko maailmaan. NIVA perustettiin 1982 ja on Euroopan ainoa instituutti, joka tarjoaa edistynyttä työsuojelukoulutusta.

Pääkonttori	Helsinki
Johtaja	Birgitta Forsström
Rahoitus 2020/21	485 000 EUR (2020) 485 000 EUR (2021)
Työntekijöiden lkm	5
Kuuluu STM:n hallinnonalaan	

Lisätietoa: http://www.niva.org

Ahvenanmaan Pohjola-instituutti NIPÅ (Nordens institut på Åland)

Instituutin tehtävänä on vahvistaa Ahvenanmaan kulttuurielämää, edistää Ahvenanmaan aktiivista osallistumista pohjoismaiseen yhteistyöhön sekä kehittää Ahvenanmaan ja muun Pohjolan yhteistyötä yleiskulttuurin saralla. He tarjoavat neuvontaa pohjoismaisille kulttuurihankkeille rahoituksen saamisessa pohjoismaisista kulttuurirahastoista. Instituutti on perustettu 1985.

Pääkonttori	Maarianhamina
Johtaja	Jacob Mangwana Haagendal
Rahoitus 2020/21	416 000 EUR (2020) 395 000 EUR (2021)
Työntekijöiden lkm	4

Lisätietoa: http://www.nipa.ax